

Miljøverndepartementet

Deres ref

Vår ref 207.15/IMC

Dato 20.05.2010

Høringsvar - Klimakur 2020

Akademikerne viser til høringsbrev fra 19. februar i år der vi inviteres til å avgi høringsvar i denne saken. Saken har vært til behandling i Akademikernes foreninger.

Klimapolitikk er høyt på Akademikernes dagsorden og vi har et klimapolitisk samarbeid med de tre andre hovedorganisasjonene på arbeidstagersiden. Akademikerne er av den oppfatning at trepartssamarbeidet er en sentral plattform å arbeide ut fra for å få satt store tiltak ut i livet. Vi vil i denne anledning påpeke at Akademikerne sammen med de andre arbeidstagerorganisasjonene i flere sammenhenger har tatt initiativ overfor regjeringen for å få klima- og miljøpolitikk på dagsorden i dialogen mellom partene.

Klimakur 2020 er en svært omfattende rapport og Akademikerne har ikke den faglige kompetansen til å faglig vurdere alle de enkelte forslagene. Vi viser til Teknas og Naturviternes (vedlagt) høringsuttalelser som går mer konkret i detalj på flere av forslagene.

Klima- og miljøpolitikken må være basert på kunnskap og må sees i sammenheng med andre politikkområder. Samfunnsplanlegging, samferdsels-, energi-, skatte-, utdannings- og næringspolitikk må utformes med sikte på at virksomheter og enkeltmennesker velger de beste løsningene for miljøet. Politikk som er positiv for miljø- og klimautfordringene må utvikles med vekt på vurderinger som bygger på et langsiktig perspektiv.

Det brukes i Norge i dag et betydelig beløp på virkemidler ment å stimulere næringsutvikling og innovasjon. Etter Akademikernes syn må dette i større grad vris mot ordninger som sikrer at næringslivet blir mer klima- og miljøorientert. Virkemiddelapparatet må stimulere forskningsmiljøene i offentlig og privat sektor til å utvikle og kommersialisere flere miljø- og klimavennlige løsninger. Næringslivet må være bevisst sin rolle innen forskning på nye teknologiske løsninger og utprøving av disse.

Den viktigste utfordringen fremover vil etter Akademikernes skjønn være viljen til å ta vanskelige beslutninger, både politisk og administrativt, og evnen til å sette vedtatte tiltak ut i praktisk arbeid.

Fokus på kompetanse

Gjennomføringen av forslagene i Klimakur vil kreve bredere miljøfaglig kompetanse i flere ledd av forvaltning og næringsliv. Akademikerne har ett sterkt fokus på kompetanse i kommunene og det er vår oppfatning at denne kompetansen må styrkes betraktelig. En rekke av tiltakene i Klimakur er avhengig av kommunal og fylkeskommunal oppfølging/gjennomføring, flere kommuner mangler den nødvendige kompetansen til dette.

Politisk gjennomføringsevne

Klimakur er et godt grunnlagsdokument, men det er i sin natur et dokument fullt av anbefalinger og forslag og ikke et politisk dokument. I det videre arbeidet er det Akademikernes oppfatning at tiden er kommet for modige politiske beslutninger.

Som nevnt i innledningen mener Akademikerne det er viktig å etablere gode arenaer for dialog og forankring av større klimapolitiske omlegginger. Forslagene i Klimakur vil i stor grad berøre arbeidslivet og vi mener det er relevant å drøfte slike spørsmål med arbeidslivets parter.

Skattepolitiske virkemidler

Akademikerne er positive til at man bruker skattepolitiske virkemidler til å nå samfunnsmessige mål, herunder klima- og miljøpolitiske mål. Akademikerne støtter en omlegging fra skatt på inntekt til skatt på forbruk. Det er etter vårt skjønn riktig å øke avgifter på klimaskadelig adferd.

Offentlig sektors rolle

Offentlig sektor har et omfattende ansvar og en rekke ulike roller i klima- og miljøspørsmål. Både som lovgiver, arbeidsgiver, eier og innkjøper er offentlig sektor en klima- og miljøpolitisk aktør og må være bevisst det ansvaret som følger rollen. Offentlig sektor har et spesielt ansvar for å bruke sine ulike roller og virkemidler til å ta et lederskap innen klima- og miljøspørsmål.

Akademikerne mener klimaegenskaper må vektlegges i stor grad ved offentlige innkjøp. Mange teknologier/løsninger er avhengig av en økt etterspørsel for å få opp tilgjengelighet og ned pris. Det offentlige må gå foran og bidra til å skape slike markeder.

Årlig rapportering

Klimakur har målsetninger og tidshorisonter mot 2020. Akademikerne mener det er viktig at det etableres systemer som sikrer fremdrift i arbeidet. Vi vil særlig anbefale at det utarbeides årlig forpliktende reduksjonsplaner.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Pål Skarsbakk /s/
Fagsjef

Ivar Munch Clausen /s/
Rådgiver

VEDLEGG – Høringssvar fra Naturviterne

Naturviterne

Akademikerne
Fridtjof Nansens Plass 6

0160 OSLO

KLIMAKUR 2020

Vi viser til høringsbrev fra Miljøverndepartementet datert 19.02.2010 og informasjon om høringen på departementets hjemmeside.

Naturviterne mener at samfunnsutviklingen må være bærekraftig og basert på riktig fagkompetanse. Klimakur 2020 er et godt eksempel på hvordan fagkompetansen i relevante etater brukes for å få innspill til viktige politiske beslutninger. Dette er positivt, men fordrer også mot av politikerne til å velge blant og følge de råd de får.

Generelt

En del tiltak i rapporten fremstår som samfunnsøkonomisk lønnsomme. En grunn til at disse ikke alt er gjennomført, kan være at de ikke nødvendigvis er privatøkonomisk lønnsomme å gjennomføre. Vi anbefaler at disse virkemidlene prioriteres høyt i det videre arbeidet. Tiltak innfor skog og delvis jordbruk er av de mest lønnsomme, og samtidig er de blant de tiltakene i denne gruppen, med positiv samfunnsøkonomi, som har det største potensialet for CO₂-reduksjoner.

Innenfor transportsektoren er økt bruk av biodrivstoff ett av de tiltakene som gir størst utslippsreduksjoner. Vi mener dette området inneholder en rekke forskjellige tiltak og utviklingsprosjekter som må settes i verk. Pga konflikt med matvareproduksjon og bærekrafthensyn, bør man imidlertid fortest mulig komme over på andregenerasjons biodrivstoff, der man for eksempel bruker trevirke, avfall eller andre produkter eller biprodukter av landbruksproduksjon som råstoff. Det gjenstår imidlertid mye forsknings- og utviklingsarbeid før man kan begynne å regne med andregenerasjons biodrivstoff, og denne forskningsinnsatsen må økes betydelig. Det er også avgjørende at det legges til rette for innovasjon og utvikling av industrielle prosesser og fullskala forsøksproduksjon gjennom sikre og forutsigbare rammebetingelser. Dette kan være avgiftslettelse, investeringsstøtte og støtte til utviklingskostnader direkte eller gjennom skattefunnordningen. Potensialet knyttet til økt bruk av slikt drivstoff er stort og det vil kunne bidra til store utslippsreduksjoner, særlig i perioden etter 2020.

Kvotesystemet bidrar ikke til reduksjon av de totale utslipp, men bare til at utslippene flytter til et annet sted innefor kvoteområdet, og at enkelte land derfor ikke lenger belastes for utslippene. Hvis man bare satser på kvoter som virkemiddel i kvotepliktig sektor, så må utslippsreduksjonene i Norge tas av de øvrige sektorene. Vi mener at man også i kvotepliktig sektor må stimulere til reduksjoner i Norge. Så lenge kvotesystemet ikke omfatter alt utslipp av klimagasser og innbefatter alle land, vil man få en begrenset effekt av kvotehandel.

Ved prioritering av tiltak er det viktig å se på kostnadseffektiviteten. I tillegg bør det imidlertid legges stor vekt på potensialet for fremtidige reduksjoner. Enkelte tiltak kan kreve kostbar teknolog utvikling og gi effekt i framtiden. Slikt forsknings- og utviklingsarbeid må prioriteres.

Transport

Transportsektoren står for de største klimautslippene. Det er derfor viktig å legge til rette for effektiv transport med lave utslipp. Dette kan bla gjøres ved å satse på jernbane med høy fart og hyppige avganger slik at kapasiteten øker.

Arealplanleggingen i kommunene må sikre gode kollektivløsninger og bygging av boliger og næringsbygg fortettet rundt kollektivknutepunktene. Dette kan innebære at vi i større grad må bygge leiligheter i tettbygde strøk. Arealkrevende villabebyggelse er ikke klimavennlig. Dette vil også være et godt tiltak for å sikre bedre vern av matjord i Norge.

Industri

Industrien må stimuleres til å velge klimavennlige løsninger gjennom utslippsreduksjoner og valg av fornybar energi. Dette kan være tiden til å fornye norsk industri i en mer bærekraftig retning.

Innenlands produksjon av kraft og varme

Innenlands produksjon av kraft og varme må stimuleres i mer klimavennlig retning. Dette kan være vindkraft, småkraftverk eller bioenergi og biovarme. Vindkraft er pr i dag ikke lønnsomt og møter flere miljøutfordringer i forhold til estetikk og biologisk mangfold. Vindkraft kan på sikt bli et bærekraftig alternativ i kombinasjon med andre energikilder, men det fordrer langsiktige rammebetingelser og utvikling av mer miljøvennlige vindmølleparker. Vindmøller til havns kan være et alternativ.

Bioenergi og biovarme bør bli en viktigere kilde til varme og energi i framtiden. Både varme og elektrisk strøm kan produseres med basis i skogsvirke eller avfall. Pr i dag er varme mest aktuell og kommunene og staten må stimulere til investeringer i fjernvarmeanlegg og rørgater. Det offentlige bør velge slike løsninger ved nybygg og oppgraderinger av gamle anlegg.

Bygg

Bruk av trevirke til byggematerialer vil øke lagringstiden av CO₂ med levetiden for bygget. Trevirke som erstatning for klimabelastende byggematerialer som stål og betong, vil gi effekt i form av reduserte utslipp. Det bør stimuleres til at mest mulig byggematerialer som fører til CO₂-utslipp ved produksjon erstattes av tre.

Det offentlige må gå foran og bygge klimavennlige og energibesparende bygg.

Jordbruk

Jordbrukets produksjon av mat er naturlig nok kretsløpsbasert. Bærekraft er en grunnpilar i norsk jordbruk og Naturviterne mener det er en fordel om mest mulig av den maten vi spiser i Norge er kortreist, dvs kommer fra innenlands produksjon. Dette vil bidra til lavere utslipp gjennom kortere transport. En stor del av norsk landbruk må være basert på egne ressurser. Det bør være

et mål å begrense bruken av importert kraftfôr og kunstgjødning. Begge deler gir klimagassutslipp i produksjon og transport til Norge. Kraftfôr kan ha store deler fra produksjon i tropiske strøk. Rasing av regnskog for bl.a. soyaproduksjon er et av verdens største utslipp av klimagasser.

Videre bør landbruket sikres stabile rammevilkår for å stimulere til etablering av biogassanlegg som kan redusere utslippene fra metan betydelig samtidig som det gir energiproduksjon.

Skogbruk

Skog er en stor nettobidragster til reduksjon av CO₂ utslipp fordi CO₂ bindes i trevirket når trær vokser. I klimaregnskapene (basert på internasjonale avtaler) godskrives 3 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. I Norge binder skogen 28 millioner tonn CO₂ (2007). På klimatoppmøtet i Mexico til høsten kan reglene for godskriving av skogenes bidrag endres slik at skogens godskrives for større CO₂-binding enn i dag.

Skogtiltakene Klimakur 2020 omtaler, har generelt lave kostnader eller er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Flere av dem trenger imidlertid økonomiske stimulerings tiltak for å være privatøkonomisk lønnsomme. Gjødning av skog skiller seg ut ved å være det skogtiltaket som gir størst effekt i 2020. Det er både samfunnsøkonomisk og privatøkonomisk lønnsomt. Økt plantetetthet, økt bruk av foredlet plantemateriale og tilplanting av skogløse områder er tiltak man bør gå videre med ved utforming av klimapolitikken. Mange av tiltakene har imidlertid utfordringer knyttet til bevaring av biologisk mangfold. For at disse ulempene skal bli minst mulig, er det avgjørende at det tas gode avgjørelser ute i skogen når tiltakene skal gjennomføres.

Ved skogproduksjonen er det viktig ikke bare å fokusere på treslaget gran (og furu), men også på ulike løvtreslag. I Sør-Norge går grensen mellom klimasonene for barskog og for varmekjær løvskog (grensen mellom boreal og nemoral sone). Med temperaturøkning vil gressonen flytte seg nordover og oppover, og det kan på mange arealer være riktig å satse på løvskog fremover. Også til slike vurderinger trengs god kompetanse på kommune og fylkesplan.

Avfall

Avfall er en viktig ressurs som må utnyttes effektivt. Den lange transporten av avfall som skjer mellom kommuner i Norge og til utlandet må reduseres kraftig. Utslipp av klimagasser ved transport må tas inn i anbudsbetingelsene. Avgifter i Norge må ikke gjøre det mindre attraktivt å bruke avfallet som ressurs i Norge.

Kommunesektoren

Kommunesektoren vil som nevnt ovenfor ha sentrale roller i mange av de aktuelle tiltakene. Med den nye naturmangfoldloven har kommunene videre fått nye virkemidler som skal sikre miljøverdiene. Det vil være avgjørende at både kommunene og fylkesmennene har nok kompetanse innen skog- og miljøområdet for å sikre at dette blir ivarettatt på en god måte. Behovet for slik kompetanse bør presiseres når klimapolitikken utformes.

Konklusjon

Klimakur 2020 peker på flere tiltak som kan redusere klimautslippene i Norge. Mange av

tiltakene vil også ha flere positive effekter på lokal luftforurensing, transport, arealbruk og ressursutnyttelse. Det vil også gjøre oss mindre oljeavhengige og dermed mindre sårbare som samfunn.

Langsiktig kretsløpstankegang og bærekraftige løsninger må lønne seg også for privatpersoner og bedrifter. Det er derfor viktig at det kommer på plass en skatte- og avgiftssystem som i større grad premierer miljøvennlige løsninger.

Det offentlige ved stat og kommune, må ta et større ansvar for å sette gode standarder på innkjøp av varer og tjenester, bruk av, og tilrettelegging for transport samt å bygge gode lavenergibygg/passivhus med lavt energibehov levert av miljøvennlige varmekilder og ved bruk av bygningsmaterialer med lavt utslipp av klimagasser under produksjon og bygging. Trevirke er et materiale som bør brukes i større grad i offentlige bygg.

Med vennlig hilsen

Finn Roar Bruun(sign.)

Leder